

نویسنده: ای. ام. شکیل «E.M.Shakil»
منبع و تاریخ نشر: کریدل «2026-03-05»
برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل».

جنگ علیه ایران، پاکستان را از همه طرف تحت فشار قرار می‌دهد

*War on Iran puts Pakistan under pressure
from all sides*

ترور رهبر جمهوری اسلامی و گسترش جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران،
پاکستان را در یک محاصره استراتژیک قرار داده است - بین خشم عمومی،
روابط با عربستان سعودی و ترس از بی‌ثباتی در مرزهای غربی.

*The assassination of the Islamic Republic's supreme leader and the
widening US-Israeli war on Iran have put Pakistan in a strategic
bind – between public outrage, Saudi ties, and fears of western-
border instability.*

Photo Credit: The CradleThe US–Israeli war on

جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران و ترور آیت‌الله علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی، اسلام‌آباد را در یک سردرگمی استراتژیک قرار داده است. این بحران در زمانی رخ می‌دهد که پاکستان در حال حاضر با تنش‌های فزاینده در مرز غربی خود با افغانستان دست و پنجه نرم می‌کند.

برای رهبری پاکستان، جنگ در حال وقوع، مجموعه‌ای از فشارهای همپوشانی ایجاد کرده است. اسلام‌آباد باید خشم عمومی ناشی از همسویی فرضی خود با دیپلماسی غزه و واشنگتن را مهار کند. در عین حال، باید پیامدهای توافق نامه دفاع متقابل استراتژیک پاکستان و عربستان سعودی (SMDA) را که در سپتامبر سال گذشته در ریاض امضا شد، مدیریت کند. این توافق نامه هر دو کشور را متعهد می‌کند که حمله به هر یک از طرفین را به عنوان یک تهدید مشترک تلقی کنند.

این فشارها در لحظه‌ای از بی‌ثباتی شدید منطقه‌ای با هم برخورد می‌کنند.

اسلام‌آباد برای مهار یک جنگ رو به گسترش اقدام می‌کند

اسحاق دار، معاون نخست‌وزیر و وزیر امور خارجه پاکستان، در 3 مارس فاش کرد که اسلام‌آباد درگیر دیپلماسی فوری با هدف جلوگیری از تشدید تنش‌های گسترده‌تر ایران علیه عربستان سعودی شده است. این تحول در پی حملات موشکی و پهپادی بی‌وقفه علیه پایگاه‌های نظامی ایالات متحده و تأسیسات متحدانش در سراسر خلیج فارس رخ می‌دهد. او این سخنان را در یک نشست خبری در وزارت امور خارجه بیان کرد. او اظهار داشت: «وضعیت در عربستان سعودی نسبتاً پایدار است.» تنها چند لحظه قبل، او در سخنرانی خود در سنا سخنان مشابهی را بیان کرده بود.

با این حال، فراتر از تشدید فوری درگیری نظامی، سیاست‌گذاران در اسلام‌آباد از یک تغییر استراتژیک بسیار بزرگتر می‌ترسند.

اگر جنگ ایالات متحده و اسرائیل علیه ایران در تحمیل تغییر رژیم در تهران موفق شود، مقامات پاکستانی نگرانند که این امر می‌تواند در را برای همکاری عمیق‌تر بین هند و اسرائیل در امتداد مرز حساس غربی پاکستان باز کند.

تشکیلات امنیتی پاکستان مدت‌هاست که هند و اسرائیل را به حمایت از جنبش‌های جدایی‌طلب در بلوچستان، استان غنی از منابع هم‌مرز با ایران، متهم می‌کند. چشم‌انداز فروپاشی سیاسی در تهران این نگرانی را ایجاد می‌کند که شبکه‌های شبه نظامی فعال در امتداد مرز ایران و پاکستان می‌توانند فضای جدیدی برای فعالیت به دست آورند. مشاهد حسین سید، وزیر سابق اطلاعات و رئیس سابق کمیته دفاع سنای پاکستان، در گفتگو با روزنامه «کریدل» هشدار می‌دهد که چنین سناریویی اساساً محیط امنیتی پاکستان را تغییر خواهد داد: «اگر خدای ناکرده، تغییر رژیم در ایران رخ دهد، با توجه به محور هند-

اسرائیل، این امر برای امنیت پاکستان مضر خواهد بود. این بدان معناست که مرز اسرائیل به تفتان منتقل شده است که برای پاکستان، به ویژه بلوچستان، و همچنین برنامه هسته‌ای پاکستان بی‌ثبات‌کننده خواهد بود.»

شوک و خشم در خیابان‌های پاکستان

هیئت حاکمه پاکستان، که عمدتاً از افسران ارشد نظامی تشکیل شده است، واکنش خشونت‌آمیز مردم و همچنین خشم عمومی ناشی از نزدیکی خود به هیئت صلح آمریکا برای غزه را پیش‌بینی نمی‌کردند. در پی شهادت رهبر ایران، موجی از اعتراضات در سراسر پاکستان به راه افتاد که به کشته شدن حداقل ۲۶ نفر منجر شد.

سید می‌گوید: «برای مردم پاکستان، شهادت رهبر ایران لحظه‌ای از سوگواری بود، زیرا او صدای شجاعی برای ستم‌دیدگان در کشمیر و فلسطین، دوست و متحد قوی پاکستان و از تحسین‌کنندگان پرشور شاعر شرق، علامه اقبال، بود.»

مردم که از همسویی حاکمان با هیئت صلح ادعایی آمریکا آشفته شده بودند، نارضایتی خود را به گونه‌ای ابراز کردند که هم هیئت دیپلماتیک و هم مقامات نظامی ایالات متحده را شگفت‌زده کرد. اقدامات خرابکاری و تلاش برای نقض یا آتش زدن اماکن دیپلماتیک و ساختمان‌های نظامی ایالات متحده، نشان‌دهنده سطح قابل توجهی از بی‌اعتمادی در میان پاکستانی‌ها نسبت به حاکمانشان است.

در جریان اعتراض، اوپاش ناامید، یک ساختمان نظامی در گلگت - بلتستان و یک کنسولگری ایالات متحده در کراچی را تا حدی آتش زدند و غارت کردند. وضعیت نظم و قانون هنوز در مناطق مختلف کشور ناپایدار است و دولت پاکستان را بر آن داشت تا مقررات منع رفت و آمد وضع کند و نیروهای نظامی را برای برقراری نظم بسیج کند.

پیمان عربستان سعودی و مسئله ایران

اسلام‌آباد به راحتی به پیمان عربستان سعودی استناد کرده و به تهران هشدار داده است که اگر ایران به حمله به تأسیسات تجاری عربستان سعودی ادامه دهد، باید مداخله کند. مقام ارشد دولتی پاکستان به وضوح اعلام کرده است که توافق دفاعی بین عربستان سعودی و پاکستان، حمایت پاکستان از ریاض را در صورت حمله به تمامیت ارضی این کشور الزامی می‌کند.

با وجود ادعای تهران مبنی بر عدم دخالت در حمله به پالایشگاه نفت عربستان سعودی، احتمال کمی وجود دارد که قطر، کویت و عربستان سعودی بتوانند به طور جمعی به اقدامات تهران پاسخ دهند. ریاض با دقت این توافق دفاعی را برای یک هدف

خاص تنظیم کرد و از آن به طور کامل در حالی که پادشاهی به دنبال کمک نظامی از پاکستان است، بهره برد.

پاکستان در حال حاضر خود را درگیر درگیری با افغانستان می بیند و باید در گشودن جبهه های متعدد احتیاط کند.

دار در سخنانی در پارلمان به این اقدام متعادل کننده ظریف اذعان کرد.

با توجه به این موضوع، من بلافاصله رهبران برادران ایرانی مان را از عربستان سعودی حساس کردم و از آنها خواستم که "لطفاً این موضوع را در نظر داشته باشند". آنها به طور خاص از من خواستند که به سعودی ها اطمینان دهم که نباید از خاک خود برای هیچ حمله ای به ایران استفاده کنند. من این تضمین ها را تضمین و ارائه کردم.

او گفت که پس از مداخله او، حملات حداقلی علیه عربستان سعودی و عمان صورت گرفت، در حالی که فعالیت های مربوط به اردن، کویت، امارات متحده عربی، قطر و بحرین بدون وقفه ادامه یافت. با این حال، مشاهد معتقد است از آنجایی که اسلام آباد در جنگ خود علیه افغانستان به دنبال حمایت عربستان سعودی نبود، در شرایط فعلی نیز انتظار می رود رویکرد مشابهی از ریاض اتخاذ شود:

«همانطور که پاکستان در جریان جنگ در افغانستان به عربستان سعودی فشار نیاورد، عربستان سعودی نیز به دنبال حمایت از پاکستان نخواهد بود و آن را به رویارویی فعلی با ایران نخواهد کشاند.»

به گفته مشاهد، این پیمان دفاعی در درجه اول تهدیدات علیه عربستان سعودی از سوی اسرائیل را هدف قرار می دهد، نه هیچ کشور مسلمان دیگری

نظر سنجی

آیا پاکستان باید در جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران بی طرف بماند؟

بله - پاکستان باید از دخالت در این درگیری اجتناب کند

پاکستان باید به تعهدات دفاعی خود در قبال عربستان سعودی عمل کند

پاکستان باید آشکارا از ایران در برابر تجاوز آمریکا و اسرائیل حمایت کند

وضعیت هنوز برای جانبداری بسیار ناپایدار است

۴۹ رأی، ۵ روز و ۱۶ ساعت باقی مانده است

هیئت صلح یا هیئت جنگ

ابتکار «هیئت صلح» مورد حمایت آمریکا برای غزه اکنون به شدت به خطر افتاده به نظر می‌رسد. این ابتکار که در اوایل ژانویه به عنوان بخشی از تلاش دیپلماتیک واشنگتن برای تغییر شکل حکومت پس از جنگ در غزه آغاز شد، شامل مشارکت چندین کشور با اکثریت مسلمان، از جمله پاکستان، عربستان سعودی و ترکیه بود.

اما منتقدان اکنون استدلال می‌کنند که چارچوب دیپلماتیک ممکن است یک استراتژی گسترده‌تر را با هدف تضعیف موقعیت منطقه‌ای ایران پنهان کرده باشد.

سجاد اظهر، تحلیلگر ارشد مستقر در اسلام‌آباد، معتقد است که جنگ فعلی منعکس کننده یک برنامه بلندمدت توسط واشنگتن و تل‌آویو است.

اظهر به روزنامه «کریدل» می‌گوید: «به نظر می‌رسد که همه چیز از قبل سازماندهی شده بود.» «طرح غزه، مشارکت کشورهای کلیدی اسلامی و هماهنگی دیپلماتیک، چارچوب استراتژیک وسیع‌تری را برای تغییر شکل منطقه نشان می‌دهد.»

به گفته‌ی اظهر، این چارچوب ممکن است به دنبال منزوی کردن ایران و افغانستان و در عین حال از بین بردن شبکه‌های منطقه‌ای همسو با تهران بوده باشد.

اظهر می‌گوید: «ترامپ معتقد است که نیروهای نیابتی راه‌حل هیچ مشکلی نیستند؛ بلکه مسائل را پیچیده‌تر می‌کنند. بنابراین، نیروهای نیابتی از همه طرف در حال حذف شدن هستند.»

او همچنین استدلال می‌کند که واشنگتن و تل‌آویو ممکن است با کشاندن قدرت‌های منطقه‌ای به این رویارویی، به دنبال گسترش جنگ باشند:

«به نظر می‌رسد این استراتژی مشابه روشی است که اروپا، ایالات متحده را به جنگ جهانی دوم کشاند. با این حال، در اینجا هدف، توزیع هزینه‌های جنگ و جلب حمایت کل منطقه علیه ایران است.»

سه قربانی جنگ

سید در مطلبی در روزنامه‌ی ژئونیوز پاکستان در تاریخ ۳ مارس، استدلال کرد که جنگ ایالات متحده و اسرائیل علیه ایران تاکنون سه قربانی سیاسی عمده داشته است.

اولین قربانی، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور ایالات متحده است.

به گفته سید، اعتبار ترامپ با ورود به یک جنگ جدید در غرب آسیا پس از وعده به رأی‌دهندگان آمریکایی مبنی بر جلوگیری از درگیری‌های نظامی بیشتر، آسیب دیده است.

سید خاطر نشان کرد: «اکنون دیگر «اول آمریکا» مطرح نیست، بلکه «اول اسرائیل» برای ترامپ مطرح است. طبق آخرین نظرسنجی‌های عمومی که روز دوشنبه منتشر شد، حتی اکثر آمریکایی‌ها، تقریباً 75 درصد، با این جنگ علیه ایران مخالفند.»

سید معتقد است که دومین قربانی، تنش‌زدایی شکننده‌ای است که در سال‌های اخیر بین ایران و عربستان سعودی پدید آمده است.

تهران اکنون معتقد است که برخی از کشورهای خلیج فارس بی‌سروصدا از تلاش جنگی ایالات متحده و اسرائیل حمایت کرده‌اند، برداشتی که پیش از این باعث انتقام‌جویی ایران در سراسر منطقه شده است.

سومین قربانی، ابتکار دیپلماتیک خود و اشنگتن است.

«هیئت صلح» که زمانی به عنوان چارچوبی برای ایجاد ثبات در غزه و منطقه وسیع‌تر ارائه می‌شد، اکنون در زیر آوار جنگ رو به گسترش با ایران دفن شده است.

----- **با تقدیم احترام «06-03-2026»**

.....